

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ 3

ՈՒՍՈՒՑՉԻ ԿՈՂՄԻՑ ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՅՔՈՒՄ
ՆԿԱՏՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ԲԱՅԱՀԱՅՏՈՒՄԸ 4

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ 16

ՕԳՏԱԳՈՐԾԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ 17

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Զարգացած երկրների հանրակրթության կազմակերպման հարցերը համեմատելիս մի կողմից՝ նկատում ենք հարուստ բազմազանություն, մյուս կողմից՝ բավական շատ ընդհանրություններ: Հաճախ բազմազանության տպավորություն են ստեղծում ոչ էական տարբերությունները: Օրինակ՝ մի երկրում հանրակրթությունը եռաստիճան է, մյուսում՝ քառաստիճան, կամ մի երկրում հանրակրթությունը տասնամյա է, մեկ այլ երկրում՝ տասներկուամյա: Կան հանրակրթական առարկաների ցանկի տարբերություններ:

Որոշ երկրներ ունեն հարուստ կրթական ավանդույթներ ու պատմականորեն ձևավորված առանձնահատկություններ, որոնք այդ երկրներում պահպանվում ու զարգացվում են: Օրինակ՝ Անգլիայում հանրակրթական կրթօջախները մեծ անկախություն ու ազատություն ունեն, այդ երկրի հանրակրթական համակարգը խիստ ապակենտրոնացված է: Փոխարենը ֆրանսիականը խիստ կենտրոնացված է և հետևաբար, կրթօջախների ազատության աստիճանը ցածր է և այլն:

Ուսուցման գործընթացը ուսուցիչների և աշակերտների կառավարվող և համակարգային փոխազդեցությունն է, որի նպատակն է ապահովել սովորողների կրթությունը, դաստիարակությունն ու զարգացումը : Ուսուցումը՝ որպես առանձնահատուկ ուսուցման գործընթաց, հենվում է մեթոդաբանական մի շարք հիմնադրույթների, ուսուցման եղանակների վրա:

Ուսուցման կազմակերպման ձևերը

Գոյություն ունեն ուսուցման կազմակերպման տարբեր եղանակներ: Ուսուցման կազմակերպման հիմնական ձևը դասն է . ուսումնական աշխատանքը դպրոցներում ընթանում է դասի ձևով:

Ժամանակի Ուսուցման կազմակերպման արդյունավետ եղանակներից է կառուցողական մանկավարժությունը:

ՈՒՍՈՒՑՉԻ ԿՈՂՄԻՑ ԵՐԵՒԱՆԵՐԻ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ

ՆԿԱՏՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ԲԱՑԱՀԱՅՏՈՒՄԸ

Կառուցողական մանկավարժությունն ընդհանուր հասկացություն է: Այն ոչ թե մեթոդ է, այլ մոտեցում, որը հիմնված է այն ենթադրության վրա, որ անհատն իր գիտելիքները ձևավորում (զարգացնում) է՝ ակտիվորեն մասնակցելով ճանաչողական գործընթացին: Այս մտավոր գործընթացի համար անհրաժեշտ է նաև, որ աշակերտը համագործակցի մյուսների հետ: Պարզեցված և համակարգված ուսումնական ծրագիրն աշակերտին չի կարող նման փորձառություն տալ, մինչդեռ իրական իրավիճակները կարող են:

Խիստ կարևոր է համընդգրկուն ուսումնական միջավայրի ստեղծումը: Տեղեկատվության աղբյուրն այլևս գրքերն ու ուսուցիչները չեն, այլ իրական կյանքը: Խմբային աշխատանքի միջոցով աշակերտները հնարավորություն ունեն իրական կյանքին նմանեցված իրավիճակներում որոնելու իրական խնդիրների լուծումներ՝ օգտագործելով տարբեր ձևեր և տարատեսակ եղանակներ: Կառուցողական մանկավարժության համար անհրաժեշտ են ուսման հատուկ պայմաններ, որոնք հնարավորություն կտան աշակերտներին համագործակցելու և օգնություն ցուցաբերելու միմյանց: Նրանք կարող են օգտվել մի շարք գործիքներից և տեղեկատվության աղբյուրներից՝ իրենց խնդիրները լուծելու և նպատակին հասնելու համար:

Անհատական համակարգիչներով կահավորված դասարաններում կարող են կիրառվել մի շարք մանկավարժական մեթոդներ և ուսման եղանակներ (ինչպես օրինակ՝ խնդրի լուծմանն ուղղված և նախագծերի վրա հիմնված ուսուցում): Անհատական համակարգիչներով համալրված դասարանները շատ ավելի հարմար են ուսման ժամանակակից եղանակներ կիրառելու համար, քան ավանդական դասասենյակները, նույնիսկ եթե մեկ համակարգչից օգտվում է մի քանի աշակերտ: Պատշաճ կերպով կազմակերպված ուսման և աշխատանքային պայմաններում համագործակցային ճանաչողական գործընթաց կազմակերպելու համար բավարար է մեկ կամ երկու անհատական համակարգիչ¹:

¹ Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: учебник для студ.пед.вузов. — М.: ВЛАДОС, 1999. — Кр. 1: Общие основы. Процесс обучения. — 576 с.: ил

Համագործակցային մանկավարժության նպատակն այնպիսի մեթոդների կիրառումն է, որոնք ուսման գործընթացը վերածում են սոցիալական շփման: Հիմնական իմաստն աշակերտների՝ որպես գործընկերների խմբի համագործակցությունն է: Գոյություն ունեն համագործակցային կրթության և ուսուցման բազմաթիվ մեթոդներ (նախագծերի մեթոդը, քննարկումը, խնդիրների լուծման վրա հիմնված և դիտարկման միջոցով իրականացվող ուսումը և այլն): Այս մեթոդներից յուրաքանչյուրի համար գոյություն ունեն համատեղ աշխատանքի տարատեսակ եղանակներ, վարժություններ և առաջարկություններ: Համագործակցային մեկ ճիշտ մեթոդ գոյություն չունի, սակայն կա համագործակցային մի քանի եղանակ, և ավելին՝ ներկայումս գոյություն ունեն հարյուրավոր վարժություններ և կազմակերպման եղանակներ: Հետևաբար ուսուցիչները կարող են այս կամ այն մեթոդը որդեգրելու փոխարեն ընտրել տվյալ մանկավարժական իրավիճակին համապատասխանող լուծում, իսկ այլ իրավիճակում՝ կիրառել այլ լուծումներ²:

Խնդիրների լուծման վրա հիմնված ուսումը, բացի գիտելիք փոխանցելուց, նպատակ է հետապնդում զարգացնել աշակերտի՝ խնդիրներ լուծելու և համագործակցելու կարողությունները: Խնդիրների լուծման վրա հիմնված ուսման դեպքում աշակերտը պետք է ինքնուրույն հետազոտություն իրականացնի, կարողանա ըմբռնել խնդրի էությունը, ինչպես նաև ունենա SS ոլորտում որոշ գիտելիքներ. ուսուցման այս եղանակի նպատակներից է նաև նշված կարողությունների զարգացումը: Այս դեպքում ուսուցիչը կատարում է համակարգողի կամ խորհրդատուի դեր: Խնդիրների լուծման վրա հիմնված ուսուցումն աշակերտներին սովորեցնում է, թե ինչպես է պետք սովորել: Աշակերտները սովորում են խմբի անդամների հետ համագործակցությամբ՝ լուծումներ գտնելով իրական կյանքից վերցված խնդիրների համար: Միաժամանակ նրանք սովորում են, թե ինչպես առավելագույնս արդյունավետ համակարգեն իրենց ուսման գործընթացը: Այս մեթոդի հիմնական իմաստն այն է, որ աշակերտի կարողություններն օգտագործվում են ոչ թե պատրաստի գիտելիք տրամադրելու, այլ գիտելիք քաղելու նպատակով: Այն դասարաններում, որտեղ աշակերտներն այս

²Селевко Г.К. Педагогические технологии на основе активизации, интенсификации и эффективного управления УВП. М.: НИИ школьных технологий, 2005.

մեթոդն են կիրառում, նրանք հասկանում են, թե ինչպես է ուսումը դառնում գիտելիքի որոնման գործընթաց: Աշակերտների մոտ ձևավորվում է քննադատական մտածելակերպ, որն իրենց հնարավորություն է տալիս ձեռք բերվող տեղեկությունները փոխկապակցելու այն նպատակի հետ, որի իրականացման համար կարող են օգտագործվել այդ տեղեկությունները: Խնդիրների լուծման և ուսման գործընթացի հաջողությունը կախված է աշակերտների դպրոցական և արտադպրոցական արդյունավետ աշխատանքից: Առաջադրանքների խմբային կատարումը խնայում է ժամանակը և զարգացնում է խմբի անդամների շփման և բանավոր խոսքի կարողությունները:

Խնդիրների լուծման վրա հիմնված ուսումը նորարարական եղանակ է, որի դեպքում օգտագործվում են նոր նյութը լուծում պահանջող խնդրի տեսքով ներկայացման մանկավարժական կառուցողական մեթոդներ: Ուսուցման այս եղանակի կիրառման հիմնական քայլերն են՝

1. առաջադրանքի սահմանումը,
2. տեղեկությունների որոնման տարատեսակ ռազմավարությունները,
3. տվյալներ և տեղեկություններ ստանալու մատչելիությունը (որտեղ),
4. տեղեկությունների օգտագործումը և խնդիրների լուծումը,
5. սինթեզը,
6. գնահատումը:

Համագործակցային քննարկումը աշակերտների հաղորդակցման և ճարտասանական կարողությունները զարգացնելու լավ եղանակ է: Քննարկման ընթացքում բոլոր մասնակիցները հնարավորություն ունեն խոսելու (պայմանով, որ սահմանված կանոնները պահպանվում են):

Այս եղանակի փուլերն են՝

1. քննարկումը վարողն առարկայի վերաբերյալ հակասական հայտարարություններ է անում, այդ հայտարարությունները փակցված են սենյակի տարբեր մասերում,
2. յուրաքանչյուր աշակերտ, ըստ իր կարծիքի կամ ընկալման, կանգնում է այդ հայտարարություններից մեկի մոտ,

3. քննարկման համար խմբեր ձևավորելուց հետո վարողը ժամանակ է սահմանում՝ հնչեցված հայտարարությանը կողմ փաստարկները ներկայացնելու համար,

4. փաստարկները պատրաստելուց հետո յուրաքանչյուր խումբ ընտրում է իր խոսնակին,

5. խոսնակները նստում են սեղանի շուրջ և ստանում այսպես կոչված Ֆքննարկման խաղանիշեր՝ (3–6 հատ՝ կախված քննարկման համար սահմանված ժամանակահատվածից և մասնակիցների թվից),

6. խմբի անդամները շարվում են իրենց խոսնակի հետևից և նույնպես խաղանիշեր են ստանում, խաղանիշերն օգտագործվում են հետևում կանգնած աշակերտներին քննարկման մեջ ներգրավվելու նպատակով,

7. իր փաստարկներից յուրաքանչյուրը ներկայացնելիս խոսնակն իր խաղանիշերից մեկը դնում է սեղանի կենտրոնում: Խաղանիշերը որոշում են ելույթների թիվը: Մեկ փաստարկի գինը մեկ խաղանիշ է: Այս եղանակն օգտագործելով՝ ուսուցիչը ոչ միայն կառավարում է քննարկման ժամանակը, այլև աշակերտներին սովորեցնում է իրենց փաստարկները ձևակերպել հստակ և հակիրճ:

Վաղ տարիքում երեխայի համար կարևոր են գնահատականները, սակայն նրանց ընկալումը չափազանց զգացմունքային է:

Անհրաժեշտ է ավելի շատ ուշադրություն դարձնել ուսանողի դրական կողմերին: Ավելի լավ գնահատականներ տվեք՝ խրախուսելով դրական վերաբերմունք առարկայի հանդեպ կամ այն ուսումնասիրելու ցանկություն: Վատ գնահատականները պետք է օգտագործվեն միայն որպես վերջին միջոց եւ չափազանց հազվադեպ:

Կամ, եթե աշխատանքը կատարվում է անբավարար, ապա մի գնահատեք այն (դրեք կետեր), պարտքը՝ կրկին հանձնելու համար:

Արդյունավետ միջոց կլինի նոթատետրում ավելի գովելի խոսքեր գրելը, եթե երեխային հաջողվի ինչ-որ բանում, երեխաների համար սա շատ կարևոր է[2]: Ձախողման դեպքում խնդրեք նորից վերցնել թեստը, բառերը սովորեք կոնկրետ ամսաթվով եւ պահանջվող ծավալի ցուցակով:

«Հուզական ֆունկցիան դրսևորվում է նրանով, որ ցանկացած տեսակի գնահատում (այդ թվում՝ նշոցներ) որոշակի հուզական ֆոն է ստեղծում եւ առաջացնում է ուսանողի համապատասխան հուզական ռեակցիա: Իսկապես, գնահատականը կարող է ոգեշնչել, ուղղորդել դժվարությունները հաղթահարելու, աջակցություն ցուցաբերել, բայց կարող է նաեւ նեղանալ, գրել «laggards» կատեգորիայում, բարդացնել ցածր ինքնագնահատականը, խաթարել շփումը մեծահասակների եւ հասակակիցների հետ³:

Իհարկէ, ցանկացած ձեւով ծնողներին ուղղված հաղորդագրությունները այն մասին, որ աշակերտը հետ է մնում, նույնպես օգնում են՝ տանն ուղարկելով վերահսկման աշխատանքների տեսր:

«Այն դեպքերում, երբ կամայական ջանքերն ուղեկցվում են դրական հույզերով եւ վիճակներով (ձեռք բերվածի բավարարվածությունը, ինքնավստահությունը, կատարվածի օգտակարության եւ նշանակության գիտակցումը, սեփական հպարտության եւ ինքնագնահատականի զգացումը), այն անցնում է կամային լարվածության, լարվածության վիճակի: Ժամանակի ընթացքում այս վիճակը դառնում է սովորույթ, որը մղում է հաղթահարելու շրջակա միջավայրի դիմադրողականությունը, եւ սովորությունը վերածվում է կամքի որակի, վերածվում է բնավորության հատկանիշի⁴:

2. Երբ ասում ենք, որ բոլոր մարդիկ տարբեր են, նկատի ունենք հենց դա:

Ավելի լավ է, որ երեխան ինչ-որ բան չհիշի եւ չսովորի, ոչ թե ինչ-որ բան սովորի կամ չհասկանա: Սա կարող է փոխհատուցվել ապագայում, բայց սովորելու կամ դպրոց գնալու հանդեպ բացասական վերաբերմունքն այլեւս հնարավոր չի լինի փոխել:

«Ուղղագրության փոփոխությունները, ուղղագրության եւ գրաֆիկայի առանձնահատկությունների խախտումները կարող են որոշվել առողջական վիճակի եւ հոգեներգործուն վիճակի շեղումներով, որոնք դրսևորվում են աշխատանքային կարողությունների եւ հոգնածության նվազման հետ, ինչը կապված է երեխայի զուտ

³ Контроль и оценка результатов обучения в начальной школе. Министерство Общего И Профессионального Образования Российской Федерации. Письмо от 19 ноября 1998 года N 1561/14-15Источник

⁴ Глоточкин А.Д., Пирожков В.Ф. Воля и ее воспитание. – М.: научно-исследовательский и редакционно-издательский отдел, 1969. – стр. 39

նունաչափ պահանջների եւ ֆունկցիոնալ կարողությունների միջեւ եղած անհամապատասխանության հետ: Ըստ Ռուսաստանի կրթության ակադեմիայի Տարիքային ֆիզիոլոգիայի ինստիտուտի տվյալների՝ մինչ օրս գրելու դժվարություններ ունեցող երեխաների թիվը հասնում է 20-30% -ի, այսինքն՝ յուրաքանչյուր դասարանում սովորում է 7-9 ուսանող: Տարրական դպրոցում այս դժվարությունները չեն վերջանում. 5-րդ դասարանի աշակերտների շրջանում նման երեխաները 20-25% են, այսինքն գրելու բոլոր դժվարությունները շարունակում են մնալ կրթության հետագա փուլերում: Բոլորովին ճիշտ եւ ճիշտ չէ բոլոր բոլորովին տարբերվող երեխաների միօրինակությունից (գուգահեռություն, կլորություն, հակում, բարձրություն) տառերի, թվերի, տառերի, թվերի, թվերի եւ բառերի տարրերի գրման պահանջը⁵:

Ուսուցչի գործողությունները պետք է լինեն ճշգրիտ, հանդուրժող, առանց բացասական զուգորդման:

Ավելի լավ է, որ երեխան ինչ-որ բան չհիշի եւ չսովորի, ոչ թե ինչ-որ բան սովորի կամ չհասկանա: Սա կարող է փոխհատուցվել ապագայում, բայց սովորելու կամ դպրոց գնալու հանդեպ բացասական վերաբերմունքն այլեւս հնարավոր չի լինի փոխել:

Ուսուցիչը պետք է աջակցի աշակերտի՝ գիտելիքի ցանկությանը, ստեղծի դրական ուղերձ եւ ձեւավորի ավելին սովորելու ցանկություն: Պատիժը, բացասական վերաբերմունքը, ստիպելով երեխային կատարել այնպիսի գործողություններ, որոնց նպատակը նա չի հասկանում: Այս ամենը ստեղծում է բացասական վերաբերմունք, ձեւավորում է անտարբերություն երեխայի մոտ գիտելիքների ձեռքբերման նկատմամբ:

Աշակերտի հետաձգման մասին ազդակների մասին ծնողներին տեղեկացնելը կատարվում է տանն ուղարկելով վերահսկման աշխատանքների տետր: Ծնողները կը պատժեն եւ իրենց իսկ կամքով կը դասախօսեն երեխային, սակայն երեխան պետք է նախընտրէ սովորել, եւ ոչ թե ծույլ: Կամայական որոշման մեխանիզմում ցանկությունն առաջին հերթին ընկած է:

⁵ Савельев С.В. Изменчивость мозга — М.: ВЕДИ, 2014. — 192 с.ժ

Աշակերտին իր հետաձգման մասին տեղեկացնելը կատարվում է թեստը կրկին հանձնելով, բառերը անգիր անելով կոնկրետ ժամկետով եւ որոշակի ցուցակով (օրինակ):

Երեխաների ինքնագիտակցության խրախուսում:

9 տարեկան երեխան կարողանում է ինքնուրույն կազմակերպել պարահանդես կամ գոնե արժանի է նման հնարավորության: Հատկապես, եթե նա պարում է դպրոցից դուրս: Կրկին, հնարավոր չէ երեխային թույլ տալ նախապես որոշել եւ մտածել նրա որոշման մասին, որպեսզի նա կարողանա պատրաստել պատասխան եւ գնահատել իր ուժերը: Հատկապես, ապավինելով տվյալ երեխայի գործողությունների եւ որոշումների դանդաղեցմանը:

Անհրաժեշտ է երեխային հնարավորություն ընձեռել ցույց տալու իր ունակությունները: Շնորհիվ դրա՝ նա անկեղծ ցանկություն կունենա ինչ-որ բան անելու:

Սակայն, եթե երեխան, օրինակ, կանչվում է իր վրա, որպեսզի մաքրի դասասենյակը (քանի որ պարտականությունների ծառայողները փախել են դպրոցից հետո, եւ դասղեկը մնացել է անմիզապահ), դա նշանակում է, որ նա ավելի մեծ պատասխանատվություն ունի, բայց դուք չպետք է չարաշահեք այն: Առանց ուսուցչի կողմից երախտագիտության եւ գովասանքի զգալու՝ երեխան դառնում է անհարմար, եւ նա նեղանում է, զգում է, որ իրեն օգտագործում են: Կամ գուցե նաեւ ուզում է ֆիզիկական աշխատանքով փրկագնել իր ոչ այնքան լավ գնահատականները, եւ նրան չի նկատում:

Ուսուցման կազմակերպման եղանակ է նաև դերախաղը: Ստեղծագործական դերախաղը գիտելիքն անձնավորելու փորձ է: Որպես հիմնական հասկացություններ հանդես են գալիս դերը և նույնացումը: Դա նշանակում է, որ աշակերտները դեր են խաղում՝ փորձելով պատկերացնել, թե ինչ կանեին տվյալ դերում կամ իրավիճակում հայտնվելու դեպքում: Կախված առաջադրանքից՝ նրանք կարող են մարմնավորել հենց իրենց՝ որոշակի իրավիճակում կամ էլ որոշակի բնութագիր ունեցող: Բայց նույնիսկ վերջին դեպքում աշակերտի անձը փոխազդեցության մեջ է մտնում իր

կողմից մարմնավորվող կերպարի հետ: Ահա թե ինչպես, իդեալական դեպքում, նրանք կարող են հասկանալ խնդիրը սեփական փորձառության միջոցով⁶:

Դերախաղի, ինչպես նաև գործնական աշխատանքի վրա հիմնված մեթոդի դեպքում հարց է ծագում՝ արդյոք այն պետք է նախորդի, թե՞ հաջորդի ուսուցչի կողմից նոր թեմայի ներկայացմանը (եթե, իհարկե, նման ներկայացումը տեղի է ունենում դասի ընթացքում): Համաձայն ավանդական տեսակետի՝ դերախաղը խաղ է, որը պետք է անցկացնել միայն լուրջ աշխատանքն ավարտելուց հետո, ավելին՝ անհնար է որևէ բան ներկայացնել, երբ աշակերտները դեռևս չեն յուրացրել տվյալ նյութի փաստերը: Որոշ դեպքերում դա այդպես է, որոշ դեպքերում՝ ոչ: Հաճախ աշակերտների համար դերախաղը դառնում է անհետաքրքիր, երբ արդեն հայտնի է, թե նրանք ինչպես պետք է գործեն: Մինչդեռ, եթե աշակերտները որոշակի իրավիճակ են ներկայացնում, նրանք կարող են իրենց անձնական փորձը համադրել ներկայացվող գիտելիքին հաջորդիվ⁷:

Համագործակցային մանկավարժական տեխնոլոգիայի կիրառումը կարելի է պայմանականորեն բաժանել 3 հիմնական փուլերի

1. ուսումնական նյութի նախապատրաստում
2. աշակերտների նախապատրաստում համատեղ աշխատանքին
3. բուն ուսումնական աշխատանքի ընթացքը

Սա այն տեխնոլոգիաներից է, որի ներդրումը կրթություն կարևոր պայման է հանդիսանում: Քանի որ կրթության ամբողջ նպատակը կրթության երեխաների ներգրավելն է ուսուցման գործընթացին և բացի այդ ինտեգրելը կուլեկտիվում՝ առանց որևէ խտրականության: Իսկ այս տեխնոլոգիան հենց ինքը մի միջոց է ոչ միայն այս նպատակը իրականացնելու, այլև սովորողների կրթական կարիքների բացահայտմանն առումով: Սա կնպաստի նրան, որ ուսուցիչը, գնահատելով սովորողների ուսումնական հնարավորությունները և կարիքները, թույլ կարողություններով երեխայի համար առավել բարձր կարողություններով աշակերտի հետ համագործակցելու հնարավորություն ստեղծի: և աջակցություն կստանա վերջինիս կողմից: Հայտնի է, որ խմբակային կամ զույգերով աշխատանքը ավելի է

⁶ Հ. Մախչանյան, Ալ. Մանուկյան, Մանկավարժության ընդհանուր հիմունքներ, Երևան, 1997:

⁷ Селевко Г.К. Педагогические технологии на основе активизации, интенсификации и эффективного управления УВП. М.: НИИ школьных технологий, 2005.

մտերմացնում աշակերտներին, այսինքն՝ դա նպաստում է, որ կրթության երեխաները իրենց զգան կոլեկտիվի մի մաս և այնտեղ ունենան իրենց ուրույն դերը: Այս ամենը առավել լավ պատկերացնելու համար տեսնենք, թե իրականում այս տեխնոլոգիան ինչպես է կիրառվում ուսուցման գործընթացում:

Հայտորոշիչ նշված մեթոդի կիրառման բուն ուսումնական աշխատանքի կատարման փուլում կարող է կազմակերպվել.

- ✓ փոխադարձ ուսուցում ուսուցիչ – աշակերտ դերերային խաղի տեսքով,
- ✓ գույգերով մտքերի փոխանակման, լրացուցիչ տեղեկատվության որոնման տեսքով,
- ✓ փոքր և մեծ խմբերով յուրացման և որոնողական աշխատանք կազմակերպելու միջոցով:

Սովորողների կարիքների տեխնոլոգիայի կիրառումը նպաստում է .

- ✓ ուսուցման արդյունավետության բարձրացմանը՝ ավելի լավ է յուրացվում և մտապահվում ուսումնական նյութը,
- ✓ տրամաբանական մտածողության զարգացմանը,
- ✓ խթանում է ուսման բարձր ճանաչողական դրդապատճառների ձևավորմանը,
- ✓ սովորողների ուսումնական կարիքները ոչ ճշգրիտ ճշգրիտ ձևով ընկալելուն:

Սովորողների ուսումնական կարիքների ուսումնասիրման ու գնահատման մեթոդների շարքում է ծրագրավորված ուսուցման տեխնոլոգիան: «Աշխարհագրություն» դասընթացում նշված տեխնոլոգիայի իմաստը պայմանավորված է նրանով, որ ապահովում է հետադարձ կապ ուսուցման ողջ գործընթացում, ինչը հնարավորություն է տալիս պատկերացում կազմելու սովորողի ուսումնական կարիքների մասին: Դրա համար ուսուցման նյութը բաժանվում է ոչ շատ մեծ, սակայն տրամաբանական ամբողջություն կազմող մի քանի մասերի, որոնք անվանվում են ուսուցման քայլեր: Այսպիսով՝ ուսումնական նյութը սովորողին ներկայացվում է հատված առ հատված: Ուսումնական ամեն քայլ, որն իր մեջ ամփոփում է ավարտուն ինֆորմացիոն հատված, ներկայացվում է սովորողներին ինքնուրույն ուսումնասիրելու համար:

Ծրագրավորված ուսուցման տեխնոլոգիայի կիրառման ներկայացված ուսումնական նյութը ապահովում է ամեն աշակերտի ամբողջ նյութի բոլոր

հատվածների յուրացում և նկատի է առնում բոլոր սովորողների ուսման առանձնահատկություններն ու ուսման տեմպերը:

Այս տեխնոլոգիան իհարկե չի կարող չկիրառվել կրթության հատուկ կարիք ունեցող երեխաների կրթական կարիքները ուսումնասիրելիս: Ծրագրային ուսուցման տեխնոլոգիան միջոց է, որով ուսուցիչը իր ուսուցանվող նյութը կարող է հասցնել դասարանի բոլոր աշակերտներին՝ անկախ նրանց կարողությունների, ընդունակությունների մակարդակից: Այստեղ ակնհայտ է ուսուցման անհատական մոտեցման սկզբունքը: Աշակերտները ուսուցանվող նյութը յուրացնում են աստիճանաբար, և եթե որևէ «քայլի» վրա դժվարանում են, ապա չեն անցնում հաջորդ «քայլին»՝ այնքան ժամանակ միչև չեն յուրացնի նախորդը:

Այս տեխնոլոգիայի կիրառումը «Աշխարհագրություն» ուսումնական գործընթացում ենթադրում է հետևյալ առավելությունները.

Աշակերտները աշխատում են իրենց հարմար տեմպով՝ մեկն արագ, մյուսը ավելի դանդաղ:

Ապահովում է մշտական հետադարձ կապ ուսուցչի հետ՝ հասկացավ – չհասկացավ այս հատվածը, գիտի, թե չգիտի այն:

Սովորողը չի ունենում բացթողումներ իր գիտելիքների մեջ:

Ինչպես իրավացիորեն նշվում է, ուսուցիչը պետք է հետամուտ լինի, որ ուսումնառության տարիներին սովորողների ձեռք բերած գիտելիքները լինեն միջոց՝ համապատասխան կարողությունների և հմտությունների ձևավորման ու զարգացման համար, որպեսզի արդյունքում ունենանք համագործակցող, տրամաբանող, առողջ բանավեճի պատրաստ, իր մտքերն ազատ արտահայտող, սեփական կարծիքն ունեցող, ստեղծագործող, ինքնուրույն գործունեություն ծավալող անձ-քաղաքացի՝ ունակ՝ ինքնակազմակերպվելու և պատասխանատու՝ իր կատարած արարքների համար⁸: Այստեղից եզրակացնում ենք, որ սովորողին անհրաժեշտ են ոչ միայն խորը և կայուն գիտելիքներ, այլև կրթական համապատասխան կարողություններ,

⁸ Մոդուլ հերթական ատեստավորման ենթակա տարրական դասարանների ուսուցիչների մասնագիտական զարգացման վերապատրաստման դասընթացներ, Երևան, 2017, էջ 10:

սոցիալ-անձնային անհրաժեշտ որակներ՝ կյանքում իրենց ավելի ճիշտ դրսևորելու և հասարակությանը հեշտ ինտեգրվելու տեսանկյուններից:

Դասագիրքն աշակերտների համար հիմնական ուսուցման միջոցն է, ուստի ուսուցման գործընթացում պետք է օգտագործվի վերջինիս բոլոր հնարավորությունները և մեթոդական լիարժեքությունը:

Սովորողների կրթական կարիքները ուսումնասիրելիս պետք հաշվի առնել նշված մեթոդական առաձևահատկությունները:

1. Կարևոր է հիշել, աշակերտներից յուրաքանչյուրն աշխատում է սեփական տեքստի վրա:

2. Ոչ մի այլ դաս այնքան կողմնորոշված չէ դեպի աշակերտի անհատականությունը, որքան խոսքի զարգացման դասերը:

3. Չպետք է մոռանալ նաև խոսքի զարգացմանը միտված աշխատանքի այնպիսի կարևոր բաղադրիչը, ինչպիսին է խոսքի նմուշի առկայությունը:

4. Խոսքի զարգացման ուղղությամբ իրականացվող աշխատանքը շատ ժամանակ է զբաղեցնում և ուսուցչից պահանջում է դասի յուրաքանչյուր հատվածի համար նախատեսված խնդիրների բժախնդիր իրականացում:

Աշակերտների անհատական կարիքների ուսումնասիրման մեթոդների շարքում առանձնահատուկ տեղ ունեն նաև առաջադրանքները, ուսումնական թղթապանակի ստեղծումը և այլն: Թղթապանակը սովորողների ձեռքբերումների գնահատման և վերահսկման նոր ձև է: Հիմնական իմաստն է՝ ցույց տալ այն ամենը, ինչ ընդունակ է սովորողը: Ընդհանուր առմամբ ուսումնական թղթապանակը սովորողի ուսումնական գործունեության արդյունքների և նմուշների կազմակերպման, ինչպես նաև արտաքին աղբյուրների համապատասխան տեղեկատվական նյութերի հավաքածու է: Այն նախատեսված է սովորողի ուսումնական մակարդակի բազմակողմանի քանակական և որակական վերլուծության և նրա ուսումնական գործընթացի հետագա շտկման համար:

Այսպիսով՝ ուսումնական թղթապանակը սովորողների անհատական կարիքների գնահատման, ուսումնասիրման միջոց է, որը նպաստում է սովորողների,

ուսուցիչների համգործակցությանը, հնարավորություն է ընձեռում գնահատելու ուսման ընթացքում ներդրված ջանքերը, ձեռքբերումներն ու առաջընթացը:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Այսպիսով, Ժամանակի Ուսուցման կազմակերպման արդյունավետ եղանակներից է կառուցողական մանկավարժությունը:

Կառուցողական մանկավարժությունն ընդհանուր հասկացություն է: Այն ոչ թե մեթոդ է, այլ մոտեցում, որը հիմնված է այն ենթադրության վրա, որ անհատն իր գիտելիքները ձևավորում (գարգացնում) է՝ ակտիվորեն մասնակցելով ճանաչողական գործընթացին:

Համագործակցային մանկավարժության նպատակն այնպիսի մեթոդների կիրառումն է, որոնք ուսման գործընթացը վերածում են սոցիալական շփման: Հիմնական իմաստն աշակերտների՝ որպես գործընկերների խմբի համագործակցությունն է: Գոյություն ունեն համագործակցային կրթության և ուսուցման բազմաթիվ մեթոդներ (նախագծերի մեթոդը, քննարկումը, խնդիրների լուծման վրա հիմնված և դիտարկման միջոցով իրականացվող ուսումը և այլն): Այս մեթոդներից յուրաքանչյուրի համար գոյություն ունեն համատեղ աշխատանքի տարատեսակ եղանակներ, վարժություններ և առաջարկություններ:

Ուսուցման կազմակերպման եղանակ է նաև դերախաղը: Ստեղծագործական դերախաղը գիտելիքն անձնավորելու փորձ է: Որպես հիմնական հասկացություններ հանդես են գալիս դերը և նույնացումը: Դա նշանակում է, որ աշակերտները դեր են խաղում՝ փորձելով պատկերացնել, թե ինչ կանեին տվյալ դերում կամ իրավիճակում հայտնվելու դեպքում: Եթե համագործակցային ուսուցման հիմնական սկզբունքները չեն պահպանվում, համագործակցային ուսումը տեղի չի ունենում: Չորս հիմնական Նախագծային մեթոդը պահանջում է աշակերտների աշխատանքի գիտակցված ծրագրում: Ծրագրումը կատարվում է երկու տարբեր մակարդակներով: Անհրաժեշտ է, որ ուսուցիչները գիտակցեն համագործակցության և տարբերակման կարևորությունները, գաղափար ունենան կազմակերպման եղանակների բովանդակության մասին և հաջողությամբ կիրառեն ուսուցման եղանակների ընձեռած հնարավորությունները:

ՕԳՏԱԳՈՐԾԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Հ. Մախչանյան, Ալ. Մանուկյան, Մանկավարժության ընդհանուր հիմունքներ, Երևան, 1997:
2. Մանկավարժություն (թարգմ. Հ. Հարությունյան), Երևան, 1948:
3. Մանկավարժություն, Յու. Բարանսկու խնդիրները, Երևան, 1996:
4. Подласый И.П. Педагогика. Новый курс: учебник для студ.пед.вузов. — М.: ВЛАДОС, 1999. — Кр. 1: Общие основы. Процесс обучения. — 576 с.: ил
5. Селевко Г.К. Педагогические технологии на основе активизации, интенсификации и эффективного управления УВП. М.: НИИ школьных технологий, 2005.
6. Материалы с сайта eurokid.com.ua
7. Контроль и оценка результатов обучения в начальной школе. Министерство Общего И Профессионального Образования Российской Федерации. Письмо от 19 ноября 1998 года N 1561/14-15.
8. Глоточкин А.Д., Пирожков В.Ф. Воля и ее воспитание. – М.: научно-исследовательский и редакционно-издательский отдел, 1969. – стр. 39
9. 5. Савельев С.В. Изменчивость мозга — М.: ВЕДИ, 2014. — 192 с.